

כתר דוד בן ישי

כתר תורה

להידבק בהקב"ה

גיליון 129

טו' אב התשפ"ה

זמני השבת (ירושלים)

הדלקת הנר: 19:14

צאת השבת: 20:04

זמן ר"ת: 20:57

מפטיר: נחמו נחמו

ואתחנן

אין לקרוא בשעת התפילה!
העלון חייב בגניזה!

יתברך, עד שנעשה קדוש כשם יהו"ה ממש. ומדברים אלו עלינו ללמוד, עד כמה צריך להיזהר שלא לזלזל בשום יהודי ח"ו, כדברי חז"ל (אבות ד, ג): "אל תהי בז לכל אדם". צריך לדעת בברור שאין הבדל בין זלזול ביהודי לבין מחיקת שם ה'. יש לכבד כל יהודי באשר הוא, ולראותו כבן חביב ואהוב של הקב"ה. וכן אמרו חז"ל (אבות ג, ד): "חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם", שנאמר (בראשית ט, ו): "כי בצלם אלהים עשה את האדם". והנה, אם רצוננו להבין היטב את ענין דביקותו של יהודי בה' יתברך, נתבונן בדרך הדבקות של שני קרשים זה לזה. אם לאחר ההדבקה שום קרש לא יכול לזוז ממקומו ולהיפרד מחברו, סימן שדביקותם הייתה מצוינת. אולם אם לאחר ההדבקה ניתן להפריד קרש אחד מחברו, סימן שדביקותם זה בזה הייתה חלשה ורופפת ביותר. יהודי צריך להיות דבוק בה' יתברך במידה כזאת ששום ניסיון ושום קושי שבעולם לא יוכל להפריד אותו מדביקות זו. אך מי שבא עליו ניסיון כלשהו של ממון, עריות, חילול שבת וכו', פתאום הוא שוכח מהדביקות בה' ומתפתה אחריו, סימן שאינו דבוק בה' יתברך באמת. בנוסף לכך: כאשר רוצים להדביק שני קרשים זה לזה, מן ההכרח הוא ששני הקרשים יהיו ישרים. אך אם קרש אחד ישר וקרש אחד עקום, לא יהיה ניתן בשום אופן להדביק אותם זה לזה בצורה חזקה ויציבה. וכך גם בנוגע לדבקותו של יהודי בה' יתברך: ברור ופשוט לכולנו ללא צל של ספק שבעולם חיינו יתברך הוא ישר שאין ישר כמותו, כמו שנאמר (דברים לב, ד): "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא". ומי שאינו מצליח להדבק בה' יתברך, סימן שיש עקמומיות במידותיו ובמעשיו, ואותה עקמומיות היא זו שמנועת ממנו את האפשרות להידבק בישרות של ה' יתברך. לכן כדי שכל יהודי יוכל לזכות להדבק בה' יתברך, ברא אותו ה' יתברך עם מידות ישרות ותמימות, כמו שנאמר (קהלת ז, ט): "אשר עשה האלהים את האדם ישר", אלא שבהמשך חיינו של האדם רוכש הוא לעצמו כל מיני דרכים עקומות ועקלקלות ונעשה מתוחבל, כפי שנאמר בסיום הפסוק: "והמה ביקשו חשבונות רבים". וכל מי שחפץ לזכות לדבוק בה' יתברך דביקות של אמת, יסיר מליבו את הערמומיות, הרמאות, הצביעות וכל שאר התחבולות שקנה לעצמו, ויחזור להיות תם וישר כפי שברא אותו הקב"ה. ובכדי לזכות להדבק בה' יתברך צריך להשתמש לשם כך ב'דבק' רוחני חזק וטוב. ומהו הדבק הרוחני החזק ביותר? על כך משיבים חז"ל (ירושלמי פאה פרק א, הלכה א): "ותלמוד תורה כנגד כולן". כלומר, הדבק החזק ביותר שמדביק את האדם עם הקב"ה, זה תלמוד תורה, שהתורה היא החיבור החזק בין הנשמה לה' יתברך.

"ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום". רבנו ה'אור החיים' פירש בלשון קודשו: "יתבאר על פי מה שכתב רמב"ם בפרק ו' מהלכות יסודי התורה (הלכה ב-ג) וזו לשונו: "ושבעה שמות הם, הוי"ה וכו' - כל המוחק אפילו אות אחת משבעה שמות אלו לוקה. כל הנטפל לה' מלפניו מותר למוחקו וכו'. מלאחריו, כגון ד' של 'אלהיך' וכו' של אלהיכם' וכיוצא בהם, אינם נמחקים, והרי הם כשאר אותיות של שם שהשם מקדשם, עד כאן. והוא מה שנתכוון לומר להם במאמר הדבקים בה", פירוש, ולפי ששם זה המיוחד, שם הוי"ה, אין אות נדבקה ונסמכת לו מלאחריו אלא מלפניו, כגון לה', בה', כה', ואותיות אלו אין בהם קדושה ומותר למוחקם, ואם כן תהיה דביקות ישראל בה' בדרך זה שאין ה' מקדשם, לזה גמר אומר אלהיכם, פירוש, דביקות זה שאתם דבקים בה' אינה כדביקות האותיות שמלפניו אלא כאותיות שמלאחריו, שהם כ"ם של אלהיכם, שהם קדושים כשאר אותיות של השם". ביאור דבריו הקדושים: הרמב"ם מלמד אותנו שישנם שבעה שמות קדושים שאסור למחוק אותם, ואחד מהם הוא שם יהו"ה ברוך הוא. וכל אות שנטפלת לשם זה מלפניו, כגון ל' של 'ליהוה' או ב' של 'ביהו'ה' וכל כיוצא בזה, מותר למחוק אותה ואינה קדושה כקדושת השם. וכל אות שנטפלת לאחד משמות הקדוש מאחריו, כגון האות ד' סופית של 'אלהיך' וכן האותיות כ"ם של 'אלהיכם' וכל כיוצא בזה, אסור למחוק אותה כשאר האותיות של השם, מפני שהשם מקדש אותה. ולפי זה בא רבנו ה'אור החיים' ואומר, שדבקותם של עם ישראל בה', השם מקדש אותן ואסור למחוק אותן כמו שם ה' בעצמו, וכמו כן קדושתם של יתברך דומה לדבקותן של האותיות שנטפלות לאחר השם הקדוש, אשר עם ישראל הרי היא כקדושת שם יהו"ה ברוך הוא ממש. לכן התואר 'יהודי' מתחיל באות י' ומסיים באות י', וגם עצם היגוי תיבת 'יהודי' נגזר מהאות י', כיון שאות זו היא האות הראשונה של שמו של הקב"ה. יתירה מזאת: בתיבת 'יהודי' נרמזות כל אותיות שמו של הקב"ה, שם יהו"ה, שהרי שלושת האותיות הראשונות של תיבת 'יהודי' (יהו) הן שלושת האותיות הראשונות של שם יהו"ה, ומשתי האותיות האחרונות של תיבת 'יהודי' (די) מתקבלת אף האות האחרונה של שם יהו"ה (האות ה'), כאשר נניח את האות י' בחללה של האות ד' (נקבל את האות ה'). וכל זה בא לרמוז על גודל דבקותו של כל יהודי בה'.

כתר החיים

טו' באב

שמים זה הלילות מתארכים, ויש יותר זמן לעסוק בתורה. וכך אמרו בגמרא (תענית לא): "מאן דיסיף יסיף". כלומר, מי שמוסיף מעבשיו עוד דקה בלימוד התורה, יוסיפו לו חיים, שנאמר (משלי ט, יא): "כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים". וכל אמרו חז"ל (אבות ב, ז): "מרבה תורה מרבה חיים". וכך גם מובא בגמרא (עירובין סה): "אמר ריש לקיש: לא נברא סיהרא (הירח) אלא לגירסא". ולכן ראוי לו לאדם לאהוב את הקב"ה, אשר כל הטובות שבעולם הם מאיתו יתברך. ועל הכל חייב האדם ליתן אל ליבו ולאהוב את הקב"ה אהבה עזה, וזוהי אהבת ה', ובכך מקיים מצווה גדולה. ולכן ראוי לעשות סעודה ביום זה, ואפשר אפילו בליל טו' באב (וטוב לעשות משהו בנוסף לסעודות שבת), והעיקר הוא להודות להקב"ה על כל הניסים והנפלאות שנעשו ביום זה, ובעיקר להודות על עסק התורה.

נאמר בגמרא (תענית ל:): "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כ-טו' באב וכיום הכיפורים. הגמרא מלמדת אותנו שטו' באב הוא יום של שמחה גדולה, כמו יום הכיפורים. ונשאלת השאלה: איך ייתכן להשוות יום של שמחה ליום של צום וסליחה? מתרץ זאת מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, שביום הכיפורים מתכפרים העוונות של בין אדם למקום. וביום טו' באב, נרקמים חיבורים של אהבה, נישואין ואחדות. ולכן זה תיקון גדול ליחסים של בין אדם לחברו. ועוד שיום זה ידוע כ- "יום אהבה העברי", שזהו יום המסמל אהבה, פיוס וחיידוש קשרים. ואנכי, חשבתי לומר שכוונת היום לא רק אהבה של בין אדם לחברו, אלא אהבה הגדולה אל הקב"ה. ואיך נותנים אהבה גדולה להקב"ה? רק ע"י עסק לימוד התורה, מפני

כתר להלכה

~מפסקי מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל~

חזו"ע שבת ד' – דיני בורר

~ בורר סמוך לסעודה ~

א. כל מה שהתירו חז"ל לבורר אוכל מתוך פסולת, זהו דווקא שהברירה סמוכה לסעודה ממש, כלומר כמה דקות לפני הסעודה. ולכן אם יודע שהכנת המאכל וברירתו אורכת עשר דקות, אז יתחיל להכינו עשר דקות סמוך לסעודה. ואם בני הבית מרובים, יש להקל לבורר תוך חצי שעה קודם הסעודה.

ב. כמו כן מותר לבורר כמות הנצרכת לכל הסעודה, אפילו שהסעודה נמשכת שעות רבות.

ג. הבורר לצורך אכילה שאינה בתוך הסעודה, כגון שאוכל פירות בלבד, רשאי לבורר תוך שעה לאכילה (הליכות עולם ד', עמ' עה סע' ב).

ד. הרוצה לבורר לפני הסעודה או בתוך הסעודה פיצוחים וכדו', כדי שיאכל לאחר ברכת המזון, הדבר אסור, משום שברכת המזון נחשבת כסיום הסעודה. אלא עליו לבורר רק לאחר ברכת המזון.

היהלום שבכתר

~סיפור לשבת~

אל תחפש להיות צודק

מדוע דווקא לאחר ט' באב בפרשתנו קוראים את הקריאה של תשעה באב ומיד לאחריה עשרת הדיברות? קריאת עשרת הדיברות היא קבלה מחדש של התורה לאחר החורבן, וזאת על מנת שלא נטעה שוב ובשנה הבאה נדרש להתאבל שוב על בניין בית המקדש. "שהרי דור שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו" (נידה עג, ירושלמי יומא פרק ה הלכה א). כל אחד מעם ישראל צריך לעצור ולבחון כל הזמן היכן הוא עומד ומכל נפילה לחשוב כיצד הוא קם. נביא סיפור יפה הממחיש זאת היטב: בלילה אחד בשדה התעופה. יוסי, שנותרו לו מספר שעות עד לטיסה, החליט לנצל את הזמן האבוד לפיכך הלך וקנה שקית עוגיות מאחת החנויות בשדה התעופה, מצא מקום להתיישב בבית הנתיבות ושקע בספר שהביא עימו מהבית. לפתע הבחין בזווית העין באיש היושב לידו. בחוצפה שאין כדוגמתה, לוקח האיש עוגייה או שתיים מהשקית שביניהם. הוא בתחילה ניסה להתעלם ממנו ולא לעשות סיפור מהעניין. הוא המשיך לכרסם את העוגיות והסתכל בשעון. גנב העוגיות עז המצח המשיך לחסל את העוגיות שלו, והוא חש שעצבנותו הולכת וגוברת ככל שהדקות עוברות. הוא חשב, "אם לא הייתי כל כך נחמד, הייתי סותר לו על פרצופי". יוסי לא נתן שיכלו את ממנו ועוד מול עיניו, ועל כל עוגייה שהגנב לקח, לקח גם הוא אחת. כשנותרה רק עוגייה אחת, הוא תהה מה יעשה עכשיו הגנב החצוף? לתדהמתו של יוסי בחיך על פניו, לקח הגנב את העוגייה האחרונה ושבר אותה לשתיים. הוא הציע לו בשיא החוצפה חצי מהעוגייה בעודו אוכל את החצי האחר, יוסי לא יכול היה להתאפק וחטף אותה ממנו תוך שהוא מסנן לעצמו: 'ואווו, לבחור הזה יש חוצפה, הוא כל כך גס רוח, גזלן של ממש!' אפילו תודה לא אמר! מעולם לא היה יוסי כל כך עצבני. יוסי נאנח בהקלה כשנקרא לטיסה שלו. הוא אסף את חפציו והלך לשער, כשהוא מסרב להעיף אפילו מבט בכיוונו של הגנב כפוי הטובה והחצוף. הוא עלה למטוס ושקע במושב המרופד. אז חזר לספר, שכמעט סיים. כשהוסיף יד לתיק, נחרד עד עמקי נשמתו. בתיק הייתה מונחת שקית העוגיות שלו, מונחת ממש מול עיניו. האיש הזר קנה שקית זהה לשלו מאותה חנות שבשדה התעופה: "אם העוגיות שלי כאן, נאנח בייאוש, זה אומר שהן היו שלי. והאיש שהן שלו ניסה להתחלף איתי!" כמוכן שכבר היה מאוחר מדי בשביל להתנצל, כי המטוס המריא. ואז הבין מיודעו בעצב, כי הוא זה שהיה גס הרוח, כפוי הטובה ולמעשה הוא בעצמו - הגנב.

אחים יקרים, כמה פעמים בחיינו אנחנו משוכנעים שמשוהו נכון ואנחנו צודקים, ולא יודעים עד כמה אנו טועים. ולכן זהו הזמן לעצור ולהתבונן מה עלינו לשפר על מנת שלא נגיע לשנה הבאה ויתברר ששוב טעינו.

כתר מרן

~מתורתו של מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל~

עזרת אבותינו

"למען תירא את ה' אלהיך לשמר את כל חקתיו ומצותיו אשר אנכי מצוה, אתה ובנך ובן בנך כל ימי חייך ולמען יארכו ימיך".

כתב מרן זיע"א (בספרו 'מאור ישראל' חלק א' עמ' רנה-רנו): מובא בגמרא (מגילה ו:): "אם יאמר לך אדם יגעתי ומצאתי - האמן, והני מילי לחדודי, אבל לאוקמי גירסא - סייעתא דשמיא הוא". ופירש רש"י: 'לאוקמי גירסא' - שלא תשתכח ממנו, שיש יגע ואינו מוצא, ע"כ. ובזה יש לפרש מה שאמרו (בבא מציעא פה.) כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם, שוב אין התורה פוסקת מזרעו, שנאמר: לא ימוש מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך עד עולם. ולכאורה גם אם אביו וזקנו תלמיד חכמים, הרי אמרו (אבות ב, יב): "התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך", ומה מועיל שאבותינו תלמידי חכמים? אלא מדובר לגבי לאוקמי גירסא, שיש אדם שיגע ואינו מוצא, ועל זה אמרו שאם אבותינו תלמידי חכמים אז יש לו סייעתא דשמיא, ועל ידי יגיעתו מובטח לו שיזכה לזכור תלמודו. וזוהי ההדגשה בפסוק: ודבריי אשר שמתי בפידך שהיא 'אוקמי גירסא', כלומר שינון וידיעת המשנה והתלמוד, בהבנה ברורה ע"י 'סייעתא דשמיא' - בזכות אבותיו.

כתר לחברו

~מצוות שבין אדם לחברו~

מדבר שקר תרחק

פרק יט': ~ גנבת דעת ~

א. אסור לגנוב את דעת הבריות, ואפילו דעתו של הגוי. ויש מחלוקת בין רבותינו הראשונים האם איסור לגנוב דעת הוא מדין גנבה, או הונאה או מדין שקר. ועוד נחלקו האם איסור זה מהתורה או מדרבנן (גניבת דעת נחשבת לאיסור הן מהתורה והן מדרבנן. התורה אוסרת על רמאות והונאה, ומדרבנן האיסור נועד לשמור על האדם מאיסור תורה).

ב. אסור לאדם להרגיל את עצמו בדברי חלקלקות ותחבולה. ולא יהיה דובר אחד בפה ואחד בלב, אלא פנימיותו כחיצוניותו, כדברי רבן גמליאל: "תוכו כבירו" (ברכות כח.).

ג. איסור גנבת דעת הוא אפילו בלי שום דיבור. אפילו כאשר מטעה את חברו מתוך מעשיו או בשתיקתו (במקום שראוי לדבר).